

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szerda, 1908. április 1.

74. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vicolo dell'Ospedale. (Uj Wurzer ház). I. em.

Szerkesztőség telefonszáma 229. - Nyomdai telefonszáma 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy hóra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Ha szegény az eklézsia...

A városi pénztár üres. A rappresentanzának tehát el kell határoznia, hogy még egy óriási vaspénztárt kell rendelni. S a megrendelés nem is marad el, mert hiszen logikus dolog, hogy, ha már nincs pénz, legyen legalább üres kassza. A gazdagságnak a látszatát talán ezzel is el lehet érni. Az ördögös tanács azonban főbenjáró hibát követet el: ugyanakkor kimondotta, hogy a Villa Giuseppe megvétele egyelőre lekerül a napirendről, mert — szegény az eklézsia.

Ez a szegénység bénítja meg Fiume egész életét. Esztendőnk során át csak hitelek-ről meg tervekről hallunk. A köcsönök egyre emelik a város adósságait s ma holnap oda-juttatják, hogy a kamatokat sem bírja fizetni. A város okulhatott több tékozló, könnyelműen gazdálkodó municipium kárán. Hiszen csak nemrég is kínálkozott egy érdekes tanulság.

Mennél kevesebb kölcsön. Ez legyen a városok jeiszava. S különösen Fiuménak kell gyarkoskodnia, mert a bevételei csak éppen hogy fedezik a kiadásokat. Egy csöppnyi túlterhelés és félrelibben a mérleg S itt a bukás, a cőd.

Fiume az utolsó esztendőben bizonyítékát akarta adni, hogy lépést tart a kulturvárosokkal a haladásban. S hogy erről mindenkit meggyőzzön, sok olyan költsézésbe is verte magát, amire egyáltalában nem volt szüksége. A városi villamosvasut átvetele például szézenesen gondolat volt. Az a magánvállalat, amely a vasutat megépítette s az üzemet fen-tartotta, a polgárság teljes meglegedését vivta ki. S akkor jött a város a megvásárlás tervel. A magántársaság kapott az alkalmom s busás haszonnal tudott az ócska közlekedési vonalon. A város akkora kötelezettséget vállalt magára, hogy annak az árán egészen Abbázi-áig kiegészítette volna a villamosvasutját.

Egyáltalában minden vonalon a tervezésnélenség nyilatkozik meg a városi ügyek intézésében. A kevésbé sürgős kérdéseket elő-terbe tolják s amire igazán égető szükség van, azt a végtelenségig halogatják.

Ha úgy tejszik, ime néhány konkrét példa a fent említett tény igazolására.

A villamosvasutat városi üzembe helyezték (együttal megdrágítva az utazást s a ber-tetarakat).

A villamossági telepet, miután egy városi hidroelektrikai telep is megépült, szintén meg-vette a város. (Bizonyosan drágább lesz az ő kezelésében a világítás is.)

De minek is folytassuk? Talán mégis csak sürgösebb lett volna a kórház építése, az új temető létesítése a scurignei völgyben, az új halcsarnok fölépítése s a halmonopólium megszüntetése. És sok más egyéb dolog, ami a fiumei polgárság érdekében való.

A város ügyeit intéző uraknak azonban semmi érzékük nincsen a helyes adminisztrá-cióhoz. Minden kérdésbe kelevszik a poli-tikát.

A villamosvasutat és egyéb magánvállalatokat azért kell megváltani, hogy ott is érvénye-süljön a mindenható hivatalos olasz nyelv, hogy a villamos kocsiokról lekerüljenek a gyű-löletes magyar felirások. S ezeknek az ostoba és hitvány céloknak felelődjék a város érde-keit, elodázzák a sürgős megoldásra váró ké-déseket. S ezek tetejébe még ráadásul az anya-ország hű leányának mondják Fiumét, amelynek csak az a bűne, hogy minden percben meg-csalja — önönmagát.

Uszó iskolák.

A tengerészeti pályára készülő ifjak szakszerű és gyakorlati kiképzésére Angliában „Ocean Colledge” név alatt egy újabb módosított lép-tettek életbe. A tenger ura, a gyakorlati keres-kelemre legrátermettebb angol nemzet, amint már az első perctől nagyon helyesen teljesen elkülönítette a kenyérkereseti pályákat a tudományszerű pályáktól, már régen tudára jött an-nak, hogy az elméleti oktatás az előbbieknél is csak oly módon hozhatja meg a kívánt eredményt, ha a gyakorlati kiképzéssel a leg-szorosabb kapcsolatba hozatik. Éppen ezen cél-ból, hogy a tengerészeti pályára készülő if-jaknak az iskolában szerzett ismereteknek gyakorlati érvényesíthetőségét lehetővé tegye, életbe-léptette az úgynevezett „iskolahajókat”. Ezen intézmény azonban a gyakorlati angol nép igényeit nem elégítette ki teljesen. Főleg azt hibáztatták benne, hogy a növendékeket az is-kolában rendszeren túlhalmozták elméleti ismeret-ekkel, amelyek nagy részét csak intenzív szel-lemi munka árán sajátíthatják el, eltekintve a közben maradt hezagoktól, melyeket kitölteni a gyakorlati kiképzés van hivatva. Ezen módszer ugyanis ellentétben áll a nevelésben ama leg-egyszerűbb alapelvvel, mely szerint az er-deményes tanításnak mindig „a szemléletről kell a fogalomra haladnia.”

Az e téren tett kísérletek ténylesen igazolták ezen irány életrevalóságát és ebből kifolyólag egy újabb áramlat keletkezett. Angliában, mely főleg a tengerészeti, de általában a kül-kereskedelmi pályára készülő ifjakat, ahelyett hogy dohos iskolatermekben mindenféle naszontalan elmélettel tömné tele, egy igen el-més és rendkívül egészséges módon képi ki a gyakorlati ismeretek terén. Ezen eszme szel-lemében áll a „Sea Nymph” nevű minden kényelemmel és a kívánt cél elérésére minden szükséges szerrel ellátott vitorlás gőzös, mely röviddel ezelőt hagyta el Angliát, hogy a be-hajózott ifjakat a világ minden fontosabb ki-kötővárosába irányuló 12 hónapig tartó utón elméletileg és főleg gyakorlatilag kiképezze. A tanterv keretében foglalják a következő tárgyakat: hajózástan, pénz és váltásisme, vámügy eskül-kereskedelem, géptan, kereskedelmi számtan és könyvviteli, térképisme; a külföldi nyelvek kö-zül az angolon kívül a francia, német és spa-nyol.

Az évi ellátás díja egy növendékért 60 Guineas (1 Guineas valamivel több mint egy Lst.), ami aránylag igen előnyös a mi intézet-i árainkkal szemben, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy a növendék ez alkalommal bejárja ugyszólván az egész világot, ami mérhetetlen előnyös is van az emberi életre, főleg a még zsenge korban. Semmi kétség sem fér hozzá, hogy ezen kísérlet a hozzáfűzött reményeknek minden tekintetben meg fog felelni és az ezen

iskolából kikerült ifjak meg fogják állani he-lyüket az élet minden nehézségei között.

Ez alkalommal egyuttal szomorú szívvel kell tekintenünk a magyar tengerészet hátra-maradott állapotára, melynél az ifjuság rend-szeres kiképzésénél még az első lépésnél sem tartunk, még iskolahajó sem áll rendelkezésére, míg a külföld az egész iskolát hajóra téve járja be a messze tengereket. Reméljük, hogy az illetékes körök egyszer már komolyan szí-vükre veszik ezen oly soká vajdó kérdés fon-tosságát. Míg egyetlen kikötőnk fejlesztésére milliókat hánynak minden rendszer nélkül a tengerbe, addig arra, hogy tengerészetünk megfelelő kiképzéséről is gondoskodjanak, arra bizony még álmukban sem érnek rá gondolni. A magyar közönség már oly tevékenyen hozzá-járult a saját filléréivel ezen eszme keresztül-viteléhez, és csakis a kormány szűkkebltségén mult eddig, hogy a magyar iskolahajó még mindig a kódok tengerében uszik és e régi álma tengerész ifjuságunknak még valóra nem vált. Ideje volna egyszer már a tett mezejére lépni.

Zimai J. György.

UJDONSAGOK.

— Személyi hírek. Gruz Albert ny. államtitkár, hosszabb tartózkodásra Abbáziába érkezett. — Kenedi Géza, a jeles magyar író tegnap este Fiuméba érkezett s innen Anconán át Napolyba utazik, ahol több hetet fog tölteni.

— A Villa Giuseppe. Egy helybeli olasz lap ma azt az ellenőrizhetetlen hírt közli, hogy egy fiumei tőkepénzesekből álló csoport most azon fáradozik, hogy a Villa Giuseppe megvásárlását nyélbeéssse. A pénzcsoport eddig 700,000 koronát jegyzett, de remélik, hogy né-hány nap múlva meglesz az egymillió kétszáz-ezer korona. Ismételtlen csak a kormányhoz kell apellálnunk, amely nem engedheti meg, hogy József főherceg paradicsomkertje idegen kézre kerüljön, avagy telekspekulánsok garáz-dálkodjanak felette. Hogy milyen célra kell az óriási kiterjedésű telket felhasználni, arról már több ízben írtunk.

— Uj honpolgár. Zefran Ferenc keres-kező tegnap reggel tette be a magyar állam-polgári esküt Vio Ferenc dr. polgármester előtt.

— A szusáki választások. Tegnap reg-gel tartották meg Szusakon a Szusák-szálloda nagytermében a községi választási előterkeze-letet. A gyűlésen sokan voltak jelen s a jelöl-tek névsorát állapították meg.

— Az új utcanevek. A vároháza kisebb tanácsstermében a rappresentanza egyik bizotti-sága tartotta ülését, amelyen az új utcatervek-ről szóló javaslatot tárgyalták. Az ülésen Bellen dr. elnökolt s elhatározták, hogy még több ülési tartanak, mielőtt a végleges javaslatot a rappresentanza elé terjesztenék.

— A „Meteor” Fiumében. A Hamburg-Amerika Linie „Meteor” nevű kiránduló gőzöse 229 utassal Viencéből Abbáziába érkezett. A kejtások legnagyobb része német és angol. A meteor alkamasint két napig maradt a Quar-neron s azután D Inácia tele veszi útját.

— Lueger elutazása. Lueger Károly Bécs város polgármestere teljesen felgyógyult s ma hagyta el Lovranát. Lovranából Abbáziába hajtatott át több tisztelője kíséretében, ahol a Breisach-féle virágkereskedés előtt állott meg. Breisachné szép virágosíró-rot adott Luegernek, aki ezután a mattugliei állomásra hajtatott s a déli vasuttal Bécsbe utazott.

— **Egy fiumei atléta győzelme.** [A magyar atlétikai club f. hó 29-én Budapesten országos birkozversenyt rendezett, amelyen Krassovics Pál középsúlyú birkozó a fiumei atlétikai club tagja négy atlétát győzött le s hosszas küzdelem után Sugár N.-től (B.A.K.) vereséget szenvedett s így mint második került ki a versenyből. Tekintettel arra, hogy a Krassovics által legyőzött négy birkozó a szombati előmérkőzésben mint győztesek kerültek ki, a fiumei atléta eredménye igen jónak tekinthető, annál is inkább mivel 14 versenyző közül a második lett.]

— **Kuruc-estély Fiumében.** A Fiumei állami tisztviselők egyesülete és a Fiumei tanári kör által alapított szabad liceum április 1-én este 7 és fél órakor az állami felsőbb leányiskola dísztermében kuruc-estélyt rendez, amelynek műsora a következő:

1. A kuruc költészet. Felolvassa: dr. Urbanek Sándor. 2. Kuruc dalok. Éneklő: dr. Urbanek Sándorné. Zongorán kíséri: Balás Vilma. 3. Cinca Panna. Melodráma. Előadják: László Gy. (szavala), Clerc J. (zongora), Révész A., Bachich P. (hegedű). 4. Szerenád a Tisza-ház előtt. Részlet az „Ocskai Brigadéros”-ból. Előadják: Révész A., Bachich P., Schmidt L. (hegedű), Varin F. (violoncello), Clerc J. (zongora). B) Bihari kesergője. Előadják ugyanazok. Belépődíj 1 korona. Előadás után Tea-estély lesz. Felülfizetéseket a Szabad Liceum alapja javára köszönettel fogadnak és hírlapilag nyugtáznak.

A rendezőség kéri a közönséget, hogy a jegyeket az estélyre lehetőleg kedden délig váltsa meg Weisz Salamon üvegarusnak a Kórzon levő üzletében.

— **Birközverseny.** A Fiumei Atlétikai Club, mely már több alkalommal bizonyította be életrevalóságát s tagjainak kiváló képességet, április 12-én a Deák szálló nagytermében nagy amatőr-birközversenyt rendez. A Club tagjainak egész télen át folytatott szorgalmas tréningje és a versenyzőknek testsúly szerinti csoportosítása valóban érdekes és élvezetes versenyre nyújt kilátást.

— **A tersattoi erkölcsstelen merénylet.** Tersatto közelében tegnap egy Wolf Ferenc nevű 23 éves csargó erkölcsstelen merényletet akart elkövetni a tizenkétéves Zele Antónia ellen. A fiatalember tervét azonban megakadályozták és átadták a rendőrségnek. A vizsgálat folyamán kihallgatták a szemtanúkat, akik Wolf bűnösségét bizonyították. Wolfot az ogulini törvényszék börtönébe szállították.

— **Kedvezményes vasuti jegyek a tav. szi vásárra.** Az április hó 4., 5. és 6-án tartandó budapesti tavaszi vásárra 300 magyar iparos és gyáros jelentette be részvételét. A papír-, írószér-, rajzser, diszmuáru, játékaru, illatszerru, üveg-, porcellán, agyag, cipő, hangszer, vegyi- és háziipari szakmákból. A vidékről és a fővárosból, valamint a külföldről vásárlásra jelentkező kereskedők száma meghaladja a 9000-et. A vásár igazgatósága a vásárral kapcsolatosan ünnepélyeket és előadásokat is rendez. A vásár megnyitása április hó 4-én reggel 8 órakor lesz. Este: fél hét órakor a vásár területén Gelleri Mór kir. tanácsos, az Országos Iparegyesület igazgatója „Izlés és ipartejesztés” címen, Bálint Imre, a Kereskedelmi Múzeum igazgatója pedig a „Kivitel kérdések” címen tart előadást. A második napon este a Kereskedelmi Csarnok nagytermében diszvacsorára gyűlnek össze a vásár látogatói és a fővárosi közgazdasági vezető férfiak, míg a harmadik napon a vásár a Népszínház-Vigoperában tartandó díszelőadással zárul be. A díszelő-

adáson Blaha Lujza asszony lép fel a „Nagymama” címszerepében, a színház igazgatósága pedig ünnepi ajándékokkal kedveskedik az ünneplő közönségnek. — A vásár igazgatósága felhívja a vásárra utazó kereskedők figyelmét arra, hogy őket kedvezményes vasuti jegyekben részesíti. Mindenki, aki a vásár igazgatóságához egyszerűen bejelenti, hogy a vásárra Budapestre akar utazni, és 35 fillér utalványdíjat beküld, az utalványt kap, amelynek ellenében a vásár területén az oda- és visszautazás vasuti költségének egyharmad része készpénzben visszatérítetik.

— **Elítelt vasuti tolvajok.** Március első napjaiban két fiatal „nunkás” a vasuti raktárakat akarta megdézsmálni. Az egyik raktárban már javában dolgoztak, amikor Radalovics Dusan vasuti őr meglepte őket. A betörők megtámadták a vasuti őrt s kődobásokkal megsebesítették. Radamovics késéssel védekezett, s támadóit több helyen megszurta. A tolvajokat beszállították a városi kórházba, ahonnan felgyógyulásuk után az ügyészség börtönébe szállították őket. Tegnap ítélt ügyükben a törvényszék, amikor két-két évi fogházbüntetésre ítélték őket.

— **Kabaré a Deák-szállóban.** A Deák szálló nagytermében április 1-én 2-án, és 3-án jól szervezett társulat kezdi meg működését. A társulat élén Wolner Adolf és Paul Jaques, a két ismert nevű komikus állnak, akik gondoskodtak arról, hogy a műsor változatossága mellett diszkrét és családias legyen, hogy minden család kivehesse a részét a szórakoztató előadásokból. Az első előadás már holnap este lesz.

— **Elítelt tolvajok.** A fiumei törvényszék tegnap tárgyalta Thierry Alajos elnökléssel *Leban* Antal és *Devalle* Mario ügyét, akik e hó 18-án a Pomerio-utca 11. számú ház egyik lakásában nagyobb lopást követtek el. A törvényszék *Leban* Antalt két évi, *Devalle* Mariót pedig hat évi fogházbüntetésre ítélté.

— **A fiumei gyorsírókör közgyűlése.** A fiumei gyorsírókör ideigl. vezetősége f. évi április hó 5-én délután 3 órakor a kereskedők és iparosok egyesületének helyiségében (Grande káv.ház, nagy vásárcsarnok bejárati oldalán) rendes közgyűlést tart, amelyre a tagokat és érdeklődőket meghívja. A tárgysorozat a következő.

1. Az ideiglenes elnökség jelentése. 2. A jóváhagyott alapszabályok bemutatása. 3. Az ideiglenes tisztikar lemondása és az új tisztikar és választmány megválasztása. 4. A költségvetés megállapítása s számadás az eddigi költségekről. 5. A végleges megalakulás kijelentése. 6. Esetleges indítványok amelyek 3 nappal a közgyűlés előtt az elnökhöz beadandók.

— **Szalonhajó szolgálat.** A Magyarhorát tengeri gőzhajózási társaság elhatározta, hogy az eddigi óránkénti szalonhajó szolgálatot Fiume és Abbázia közt, Lovranáig meghosszabbítja olyképen, hogy az említett járatok egyik része Fiuméből Abbázián át Lovranáig és visszafelé utazással egészítették ki. Az új szolgálat menetrendje március 8-án lépett életbe s a következő:

1. *Iudulás Fiuméből*: d. e. 7, 8, 9, 10 és 11 órakor, délben 12 és d. u. 2, 3, 4, 5, 6 és 7 órakor.

2. *Abbáziából Lovranába*: d. e. 8.45, 9.45, 1.45 és 11.45 órakor, ugyszintén d. u. 2.45, 3.45, 4.45 és 5.45 órakor.

3. *Lovranából Abbázia és Fiume felé*: d. e. 9.30, 10.30, 11.30 és d. u. 2.30, 3.30, 4.30 és 6.30 órakor.

4. *Abbáziából Fiume felé*: d. e. 6.45, 8, 9, 10 és 11 órakor, délben 12 és d. u. 2, 3, 4, 5, 6 és 7 órakor.

Ikában a hajók d. e. 9.05, 11.35 és d. u. 12.05, 2.35, 4.05 és 6.05 órakor fognak kikötni; ugyszintén a Fiuméből délben 12 és d. u. 6 órakor elinduló hajók Abbáziának érintése után *Voloskát* is fölkeresik, ezenkívül minden nap d. u. 1.45 órakor *Voloskából* Abbázián át Fiume felé indul egy hajójárat.

TAVIRAT. TELEFON.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, márc. 31. A képviselőházban ma kevesen vannak jelen. Az ülés előtt Kossuth, Wekerle, Andrassy miniszterek hosszasan tanácskoztak.

A Ház mai ülésén Justh Gyula elnököl. Mindjárt az ülés megnyitása után áttérnek a napirendre.

Az első szónok Popp-Csicsó István, aki részletesen bírálja a javaslatot, miközben az elnök többször figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál, mert különben megvonja tőle a szót. Beszéde végén több határozati javaslat nyújt be.

Bella Mátyás nemzetiségi nyelvtani szempontból bírálja a javaslatot és sorról-sorra bizonyítja annak magyartalan voltát. Végül indítványt nyújt be a javaslat módosítása tárgyában.

Bozóky Árpád ellenindítványt nyújt be, amely szerint a sürgősség megállapításánál titkos legyen a szavazás. A Ház mellőzi az indítványt.

Hodcsa Milán beszél ezután és *százhatvannégy* javaslatot nyújt be a javaslat ellen.

Végül *Székcsák* Ferenc tót nemzetiségi terjeszt be javaslatot, annak kinyomtatását és tárgyalását kérve. A Ház ezt is mellőzi.

Ezzel az ülés véget ért.

A bankbizottság ülése.

BUDAPEST, márc. 31. A bankbizottság ma délben ülést tartott, amelyen megállapodás jött létre arra nézve, hogy a szakértők közül kik hivassanak meg. A határozat értelmében a budapesti és kolozsvári kereskedelmi akadémiák néhány tanárát is meghívják. Együttal megformulálták a szakértőkhöz intézendő kérdéseket is.

Teknikai obstrukció előtt.

BUDAPEST, márc. 31. A képviselőház folyosóján Justh Gyula elnök azt beszélte, hogy értesülése szerint 12 horvát képviselő Budapestre érkezik s megkezdik a technikai obstrukciót. Just elnök még hozzá tette ehhez, hogy ha a hír valóban bizonyulna, a Ház az ünnepnapokon is ülésezni fog.

Kossuth a királynál.

BUDAPEST márc. 31. Kossuth Ferenc keredkedelemügyi miniszter kihallgatásra megy a királyhoz, hogy megköszönje a Lipót-rend keresztjét. Minden más hír ami az audienciával kapcsolatosan napvilágot lát — félhivatalos jelentés szerint — valódi.

Megszökött fegyencek.

MARIA-NOSTRA, márc. 31. Két rab, a kik életfogytiglani fegyházra voltak ítélve, fölfegyverkezve megszöktek. Kiadták ellenök a köröző levelet.

Felelős szerkesztő: Murai Jenő.
Szerkesztő: Fodor Oszkár.

Prva hrvatska štedionica.

61. redovita glavna skupština.

Prva hrvatska štedionica držala je 21. ožujka t. g. u 4 sata posle podne svoju 61. redovitu glavnu skupštinu za poslovnu godinu 1907. pod predsjedanjem presv. gosp. Miroslava grofa Kulmera.

Predsjednik otvorivši skupštinu pozdravi prisutne dioničare, te konstatira, da je osobno prisutno 60 dioničara, koji zastupaju ukupno 592 dionice sa 493 glasa, te je prema tome skupština vlastna stvarati pravovaljane zaključke.

Za perovodju imenuje predsjednik g. dra Jurja Vrbanića, a za supodpis zapisnika

gospodu Stanka Andrijevića i Julija Weissa. Na to zamoli ravnatelja g. Milivoja Crnadka, da pročita izvještaj ravnateljstva: Slavna glavna skupštino!

Čast nam je izvjestiti Vas a našem djelovanju i poslovnim prilikama minuloj godini, šestdesetprvoj našega obstanaka.

U prošloj poslovnoj godini proživila je naša domovina težku novčanu krizu. Neki su se predznaci bili već i prije pokazali, ali početkom prošle jeseni nastupile su novčane neprilike posve iz onada i u svojoj svojoj snazi.

Vanredna skupoća novca, prouzrokovana Amerikom probudila je obće nepovjerenje, te su vanjski zavodi najednom smanjili, odnosno odkazali vjeresiju gotovo svim provincijalnim zavodima Hrvatske i Slavonije. Većina tih zavoda bila je posve neočekivano prisiljena, da svoje vanjske obveze namiri u gotovom,

Obzirom na vrstu potraživanja tih zavoda koja se u većem dielu sastoje iz uknjiženih zajmova, danih malom posjedu, i iz mjenica maloga obrtnika i trgovca, bilo je to nemoguće, premda su ta potraživanja, kako je zadnjih pet

mjeseci dokazalo, absolutno dobra, te su polaganim utjerivanjem posvema naplaćena.

U ovom teškom času nastupila je za nas neizbježiva dužnost, da pritekemo u pomoć, jer je inače moglo doći do katastrofe, koja bi imala nedoglednih posljedica. Onim provincijalnim zavodima, koji su bili u nepriliku, a za koje smo znali da su bezuvjetno dobri i da im je poslovanje pravilno, stavili smo dielom sami, dielom u zajednici sa drugim većim zagrebačkim zavodima, na raspolaganje nužna sredstva, te smo time omogućili, da su svi zavodi Hrvatske i Slavonije svolim obvezama podpuno i na vrijeme udovoljili, osim posve osamljenih iznimaka, gdje se radilo o zavodima, kod kojih je po našem prosudjivanju prilika bila svaka intervencija izključena. Možemo Vam dapače već danas saobćiti, pa je od tih dozvoljenih i iscrpljenih vjeresija, do danas veći dio opet povraćen.

Da nam je pako bilo moguće našim provincijalnim zavodima u tom teškom i kobnom vremenu priteći u pomoć u tako izdašnoj mjeri imademo u prvom redu zahvaliti Austro-ugarskoj banci, koja nam je tom prilikom izkazala svoju najveću susretljivost. Smatramo stoga svojom ugodnom dužnosti, da i na ovom mjestu poslovnoj upravi Austro-ugarske banke za tu interesima naše zemlje izkazanu susretljivost izrazimo našu najbolju i najiskreniju zahvalu, jer nam je po toj njenoj susretljivosti bilo omogućeno da od našega naroda odklonimo golemu gospodarsku štetu.

Prelazeći na naše poslovanje u prošloj godini, čast nam je saobćiti Vam, da su visoki kamatnjaci doduše omogućili, da naše razpoložive glavnice koristonosno upotriebimo, što se po većim dohodcima na kamata vidi i u predloženoj razmjeri, ali s druge strane su visoki kamatnjaci i nepovoljne novčane prilike vrlo otežavale ostvarenje novih i razširenje postojećih poslova. Osobito se to osjećalo kod hipotekarnih zajmova te smo se kod podijeljivanja svake vrsti hipotekarnih zajmova morali ograničiti, koliko je samo bilo moguće.

Sa prodajom naših založnica u prošloj godini možemo obzirom na spomenute teške prilike, biti posve zadovoljni, te je naša zaliha na vlastitim založnicama prema predprošloj godini manja za po prilici K 2,200.000.— uzprkos tome, što smo prošle godine izdali oko 1,800.000.— 4^{1/2}%-nih založnica na temelju dozvoljenih novih zajmova i što smo veće svoje naših založnica morali iz prometa natrag kupiti. I u ovoj godini je prodaja naših založnica do sada bila vrlo povoljna pa se nadamo da će ta prodaja i u buduće ostati dobra.

U prošloj smo godini otvorili četiri nove podružnice u gradovima odnosno trgovištim Bjelovaru, Delnicama, Virovitici i Zemunu, te smo svagdje podjedno preuzeli cjeloukupno poslovanje u tim mjestima od prije postojećih zavoda. Ove naše podružnice, kao i naše već od prije postojeće podružnice u Crikvenici, Kraljeviću, Osijeku, Rieči, Varaždinu i Velikoj Gorici neprestance se razvijaju i napreduju na naše posvemašnje zadovoljstvo, te su postignuti dobitci podružnica uračunati u predloženoj razmjeri. Osnutkom spomenutih novih podružnica razgranili smo našu podružničku mrežu tako, da je izuzev nekih mjesta podpuna. — Putem naših podružnica uspjelo nam je opet privući sve one kliente, koje smo bili izgubili, kada su bili počeli nikati manji provincijalni zavodi, a uspješni podružnici osobito u poslu sa uložcima, zajmovima i mjenicama, koji su mnogo doprinijeli do velikog razgranjenja našeg poslovanja, dostatno opravdaju osnutak tih podružnica. Osim toga su naše podružnice prigobom prošlogodišnje novčane krize naš radu tom pogledu u velike potpomagale i tako, mnogo doprinjele, da se nije vjera u sigurnosti našeg tržišta još jače bila uskolebala.

Čista pobit, koju smo postigli u prošloj godini, je usprkos otpisima i većim troškovima, koji su nastali raširenjem našeg poslovanja, a osobito osnutkom četiriju novih podružnica, ipak veća nego u prethodnoj godini, pa se nadamo, da će i Vas posvema zadovoljiti.

Slijedeći brojevi pokazuju Vam iscrpivu sliku, kako se u prošloj godini razvijalo naše poslovanje, koje se sveudilj u jednakoj mjeri razgranjuje i napreduje, pa ćemo ovdje samo istaknuti da prirast naših uložaka, koji je u prošloj godini iznosio preko K 10.000.000.—, najbolje pokazuje koje povjerenje naš zavod sveudilj uživa.

ZAKLJUČNI RAČUNI.

Razmjera.
AKTIVA.

Gotovina			
Uloži kod stranih zavoda	K	540.837.53	
Vrijednosni papiri glavom iskaza	K	585.532.42	
Vrijednosni papiri jamčevne zaklade založnica	K	6.709.409.52	
Zaliha vlastitih založnica:	K	3.039.882.90	
4 ^{1/2} % založnice	K	4.389.858.—	
4% založnice	K	917.814.—	
Predujmovi na vrijednosne papire	K	5,307.672.—	
Mjenična lisnica	K	8.036.788.25	
Zajmovina nekretnine	K	17,717.841.58	
Zajmovi općina	K	5,562.483.37	
K	388.950.—	K	5,951.433.37
Za pokriće izdanih založnica klauzulovani zajmovi:			
4 ^{1/2} % amortizacioni hipotekarni zajmovi	K	14.994.200.—	
4% amortizacioni hipotekarni zajmovi	K	2.768.000.—	
klauzulovani hipotekarni zajmovi	K	8,967.957.66	
		K	26.730.157.66
Vlastite nekretnine	K	74.619.555.23	
Zaostali obroci amortizacionih hipotekarnih zajmova	K	2.440.744.62	
Vrijednosni papiri mirovinske zaklade	K	328.899.21	
Nekretnine mirovinske zaklade	K	311.037.50	
Namještaj	K	430.000.—	
Razni dužnici	K	149.400.—	
	K	4.051.139.44	
	ukupno	K	82.330.776.—

PASIVA

Dionička glavnica	K	3.600.000.—	
Posebna pričuvna zaklada kao jamčevna zaklada založnica	K	3.600.000.—	
Pričuvna zaklada	K	2.392.831.37	
Tečajna pričuva	K	129.874.14	
Mirovinska zaklada	K	747.737.57	
Uloži:			
na uložne knjižice	K	42.818.891.42	
na tekućem računu	K	4.144.954.—	
K	46,963.845.42		
Izdane založnice:			
4 ^{1/2} % založnice u prometu	K	18.691.300.—	
4% založnice u prometu	K	2.768.000.—	
K	21,459.300.—		
Otplatni račun klauzulovanih hipotekarnih zajmova:			
glavnična otplata 4 ^{1/2} % amortizacionih hipotekarnih zajmova	K	104.402.15	
glavnična otplata 4% amortizacionih hipotekarnih zajmova	K	23.153.57	
glavnična otplata klauzulovanih hipotekarnih zajmova	K	44.571.—	
K	172.126.72		
Pridržani iznosi hipotekarnih zajmova	K	319.728.73	
Vjerovnici	K	2,357.945.51	
Zriebane 4 ^{1/2} % založnice u prometu	K	6.000.—	
Zriebane 4% založnice u prometu	K	2.900.—	
Nedignuti odresci založnica	K	27.817.—	
Nedignuti dionički razdjeli	K	2010.—	
Prelazne stavke	K	192.663.46	
Prenos dobitka iz godine 1906.	K	97.883.71	
Cisti dobitak godine 1907.	K	858.112.37	
	K	955.996.08	
	Ukupno	K	82,330.776.—

Račun dobitka i gubitka.

PRIM O.

Kamati na uloške	K	1,669.121.04	
Razui kamati	K	214.336.99	
10% porez od kamata na uloške	K	166.972.23	
Državni porez i prirezi	K	47.317.75	
Upravni troškovi:			
Beriva ravnatelja, činovnika i podvornika	K	355.925.71	
Uredska stanarina, potrepštine zu ured,			
grade nadzornom vijeću, oglasi, tiskanice	K	306.439.99	
i razni troškovi	K	662.365.70	
Otpis od namještaja	K	13.204.56	
Odpisane neutjerive tražbine	K	77.159.74	
Ostatak dobitka iz godine 1906	K	97.883.71	
Cisti dobitak godine 1907.	K	858.112.37	
	K	955.996.08	
	Ukupno	K	3,806.474.09
Prenos dobitka iz godine 1905.	DAO		
Kamati, i to:			
od zajmova na nekretnine	K	775.307.72	
od mjenica	K	1,312.842.74	
od predujmova na vrijednosne papire tekućem računu	K	661.959.54	
od vrijednosnih papira	K	636.834.01	
K	3,386.944.01		
Tečajni dobitci kod vlastitih založnica, providbe i razni dobitci	K	223.475.63	
Dohodak kuća	K	98.170.74	
	Ukupno	K	3,806.474.09

Skupština prima bez rasprave jedno glasno na znanje izvještaj ravnateljstva i nadzornog odbora, te predloženu razmjernu i račun dobitka i gubitka godinu 1907. Podijeljuje zatim absolutorij ravnateljstvu i nadzornom odboru, te prihvaća od ravnateljstva, odnosno nadzornog odbora stavljeni predlog o podjeli čistog dobitka i ustavljuje dividendu sa K. 300 po cijeloj, sa K. 75 po četvrtini i sa K. 30 po desetini dionice. Prelazeći na 4. i 5. točku dnevnoga reda zamoli predsjednik perovodju g. dra Jurja Vrbanića, da pročita obrazložbu i predlog ravnateljstva za povišenje dioničke glavnice, koj glasi kako slijedi:

1. Glavna skupština neka izvoli zaključiti, da se dionička glavnica zavoda imade povišiti izdajanjem daljnjih 900 dionica po K. 2000 nominalne na iznos od K. 5.400.000.

2. Novo izdane dionice imadu se ponuditi u prvom redu dosadanjim dioničarima i to uz tečaj od 5000 podinici.

3. Eventualne od dosadanjim dioničara na temelju pripadajućeg im prava opcije nepreuzete dionice ovlašteno je ravnateljstvo rasprodati uz tečaj, koji imože ono ustanoviti, no nipošto ispod K. 5.600.— Prednost kod ove rasprodaje imadu dioničari.

4. Dosadanjim dioničarima ima se usćuvati pravo opcije tako, da na svake dvije dionice otpadne pravo opcije za jednu dionicu; na jednu cijelu za 1/2 ili 5/10; na 2/4; za 1/4; na 1/4 ili 2/10 za 1/10 dionica.

5. Višak nad nominalnim iznosom dionica, koji umidje kod izdanja novih dionica imade se po odbitku troškova emisije priklopiti redovitim pričuvnim zlakadama zavoda.

6. Prepušta se ravnateljstvu, da ono po svojoj uvidjavnosti i prema potrebi ovo povišenje provede.

II. Dosljedno gornjem neka se promjene utanove §§ 8., 136. i 142. pravila.

U § 8. promijenjuje se iznos glavnice, koja se izdajanjem ove pete emisije dionica povišuje na K. 5.400.000.—; § 136. onamo, da se obzirom na povišenje glavnice postotak od čistoga dobitka za tantijeme ravnateljstva snizuje od 15% na 12%, a § 142., da se maksimalna visina mirovinske zaklade obzirom na povećani broj činovnika poviši od K. 1.000.000.— na K. 2.000.000.—

Skupština oba ova predloga jednoglasno prima, čime je iscrplen dnevni red, te predsjednik zahvaljuje dioničarima za mnogobrojni posjet i zaključuje skupštinu.

A fiumei közönség és az idegenek figyelmébe!

A legelső rendű uri és női divat-különlegességek

Fiumében kizárólag

Alpron Attilio

czégnél a Corsón kaphatók.

Lockey

HOFBRÄU SZÁLLODÁJA
ABBZIA.

Központi fekvés a Curpark mellett

Villamos világítás

Szobák pensioval vagy a nélkül

Polgari árak.

Figyelmes kiszolgálás.

Kitünő magyar konyha.

MAGYAR VENDÉGLŐ

Fiume, Riva Szapary, az Adria palota mellett.
Egyedüli magyar étterem.

Kizárólag magyar konyha.

Közvetlen termelőktől beszerelt magyar borok. Kitünő villás reggeli.

Mérsékelt árak.

Az átutazó és a helybeli magyarság találkozó helye. Butorozott szobák tengeri kilátással kaphatók.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estenként kiváló művészi felléptek
Via Alessandrina 3. Kezdetek 9 órakor.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek, b. stb.
Első fiumei magyar uri és női borbély és fodrász terme

Intelligens családnál csinosan

butorozott szoba

ápr. 1-étől kiadó. Via Pomerio 9. ajtó szám 8.

KIADÓTULAJDONOS: LA TENGERPART - L'ESPRESSO VALLANZI

Naponta friss!

Naponta friss!

Az új

Huscsarnokban

a legjobb minőségű és naponta friss

Marha-, Borju- és Sertéshus kapható
meglepő olcsó árban.

Ne mulassza el megtekinteni és egy próbavásárlást tenni az új

HUSCSARNOKBAN

Piazza Ürményi 1. számú vásárcsarnok 24-26. számú rekesz.
Kívánatra házhoz is küldjük a húst!

Kitünő tisztelettel

REICH TESTVÉREK.

Urános-kékitő pasztillák,

liszt, fűszer, hüvelyesek és kókuszszir elarusítása.

Weisz Ignác

i. sz. régi vásárcsarnok.

Bors, fahéj és egyéb fűszerek a vevő előtt daráltatnak le.

Női kalapok

Legújabb divatu modellek és formák.

Átalakítások a legizlésebb kivitelben eszközöltetnek.

Jutányos árak!

WEISZ FANNY

Via Andrassy 13. FIUME Via Andrassy 13.

Fiumei első magyar fodrász

Csizmás Demeter

Fiume Via Adamich 2. sz.
— az Europa szálló közelében. —

Cinematograf „EDISON”

Mozgófénykép-terem
VIA FIUMARA 2. SZÁM.

A legszebb és legkövetesebb vetítési szerkezettel.

Villanyosan szellőztetett s kényelmes ülésekkel berendezett nézőtér.

Állandó előadások d. n. 7-5-től kezdve.

Állandó bérletjegyek is válthatók a pénztárnál.

ELSŐRANGU

NŐI DIVAT-TEREM

MAISON ROSA

VIA GOVERNO 9.

Dr. Vio-féle ház, az Adria kávéház felett.

Könyvnyomdai szolgálta

állandó alkalmazást nyer a Kereskedelmi Nyomda Részv. Társ.-nál Fiume, Adria-palota. Családos emberek és olyanok, kik már hasonló minőségben nyomdában alkalmazva voltak, előnyben részesülnek.

A

„Pannonia”
kávéházban

FIUME, Piazza Zichy

ma és minden este Somogyi László cimbalomművész és Kovács József primás

hangversenye.

A helybeli és az átutazó magyarság szíves figyelmébe.

Magyar kiszolgálás.

A **DREHER ANTAL**-féle egyesült sörgyárah részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) **FIUMEI FŐRAKTARA.**

Iroda: Ürményi-ter 6. — Telefon szám 22.
Jégyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatása. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákból érkezik friss gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül a fődoán raktáron van kivitelű és március 1. 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél liter palackot tartalmazó eredeti ládákból.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főkepviselet: Rupnik Emil, Ürményi-ter 6.

Bonbonniere Móve

Előkelő Mulató

Abbazia Bristol - szálló

Estenként nemzetközi varieté-előadások kizárólag **elsősorú**

művészi erő fellejtetve.

Kitünő szellőztetés.

az Adria palotában.

különbejárattal női fodrászteremmel

végez hajmosást, andolirozást mindennemű divatos fésülést és hajmunkát, maniküre és pediküre munkát az üzletben és házhoz írva jutányos áron.

Egy hajmosás 2 kor.

Virágcsokorhoz

czimzett, az Ürményi téren (a városi színház áttellenében) levő

éttermeimet megnyitottam.

Izletes magyar ételek, tiszta minőségű magyar fehér borok (gr. Esterházy pincéből), dalmát és isztriai borok állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

Havi előfizetések megegyezés szerint 26-30 frt. Table d'hôte étlap után 36 frt. havonként.

Szíves látogatást esd
HORVÁTH NAGY AM.

a m. kir. tengerészeti akadémia v. é. elmezője.

Nagyobb raktárhelyiség

mely irodahelyiségnek is alkalmas a Giardino Pubblico közelében kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Elarusitonót.

aki a magyar, olasz és német nyelvet bírja azonnali belépésre keres az Első Fiumei Kenyérgyár.

NYOMTATOTT A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME